
PWYLLGOR SAFONAU DYDD LLUN, 23 IONAWR 2017

Yn bresennol:-

Aelodau Etholedig:- Y Cynghorwyr Lesley Day, Michael Sol Owen ac Eryl Jones-Williams.

Aelodau Annibynnol:- Ms Jacqueline Hughes, Mr Aled Jones, Miss Margaret Jones, Mr David Wareing a'r Dr Einir Young (Cadeirydd)

Aelod Pwyllgor Cymunedol:- Mr David Clay.

Hefyd yn Bresennol: Iwan Evans (Swyddog Monitro), Sion Huws (Uwch Gyfreithiwr) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau).

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod blaenorol o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 3 Hydref, 2016 fel rhai cywir.

Gan gyfeirio at eitem 3 o'r cofnodion, Paratoi ar gyfer Etholiadau Llywodraeth Leol 2017, nododd y Swyddog Monitro iddo ef a'r Uwch Gyfreithiwr fynychu cyfres o gyfarfodydd codi ymwybyddiaeth darpar ymgeiswyr yn ddiweddar i roi cyflwyniad byr ar y Cod Ymddygiad Aelodau.

3. CEISIADAU AM ODDEFEB

Cyflwynwyd –

- (1) Adroddiad y Swyddog Monitro yn gofyn i'r pwyllgor ystyried a phenderfynu ar geisiadau gan y Cynghorydd Dilwyn Morgan, Aelod Y Bala ar Gyngor Gwynedd am oddefeb mewn cysylltiad ag ad-drefnu ysgolion yn nalgylch Ysgol y Berwyn, Y Bala.
- (2) Cais pellach a dderbyniwyd, ar ôl paratoi'r adroddiad, gan y Cynghorydd Elwyn Edwards, Aelod Llandderfel ar Gyngor Gwynedd am oddefeb mewn perthynas â'r un mater.

Cyn ystyried y ceisiadau, rhoddodd y Swyddog Monitro amlinelliad o'r broses trefniadaeth ysgolion yn y dalgylch.

(1) Cais y Cynghorydd Dilwyn Morgan

Nododd y Swyddog Monitro:-

- Bod gan y Cynghorydd fuddiant yn y mater oherwydd bod ŵyr iddo'n ddisgybl yn Ysgol Bro Tegid.
- Y bu i'r Cynghorydd hefyd nodi ar ei ffurflen ei fod yn Llywodraethwr Ysgol y Berwyn, ond na fyddai hynny'n ei rwystro rhag cymryd rhan mewn trafodaethau gan fod y Cod Ymddygiad yn rhoi caniatâd penodol i lywodraethwyr a benodwyd gan y Cyngor i gymryd rhan, heblaw lle bydd ceisiadau am ganiatâd (e.e. cynllunio) yn cael eu trafod.

- Bod y Cynghorydd yn gofyn am oddefeb gyffredinol, oherwydd ei rôl fel aelod lleol, i gymryd rhan mewn unrhyw gyfarfod lle byddai gwahoddiad iddo roi sylwadau a mynegi barn ei etholwyr.
- Na chredai'r Cynghorydd y byddai ei gyfranogiad yn niweidio hyder y cyhoedd.

Cyfeiriwyd at benderfyniadau blaenorol mewn achosion tebyg ble caniatwyd goddefebau i aelodau â buddiant gymryd rhan yn y trafodaethau lleol yn unig ac awgrymwyd y dylid ymlynu at y cynsail a sefydlwyd eisoes fel bod y pwyllgor yn gyson yn ei benderfyniadau.

PENDERFYNWYD caniatáu'r cais am oddefeb i'r Cynghorydd Dilwyn Morgan siarad, ond nid i bleidleisio, mewn cyfarfodydd dan nawdd y Cyngor ynglŷn ag ad-drefnu ysgolion yn nalgylch Ysgol y Berwyn, Y Bala sy'n cael eu cynnal yn yr ardal, ond na chaiff siarad, na bod yn bresennol na phleidleisio mewn cyfarfod o'r Cyngor, Cabinet nac unrhyw un o'i bwyllgorau a'i bod yn ofynnol iddo ddatgan yn glir ymhob cyfarfod y mae'n cymryd rhan ynddo ei fod wedi cael goddefeb, gan egluro union natur y cyfyngiadau arno, a bod hynny'n cael ei nodi yng nghofnodion y cyfryw gyfarfodydd.

(2) Cais y Cynghorydd Elwyn Edwards

Nododd y Swyddog Monitro:-

- Bod gan y Cynghorydd fuddiant yn y mater oherwydd bod wyrion ac wyres iddo'n ddisgyblion yn Ysgol y Berwyn.
- Y caniatwyd goddefeb yn Nhachwedd 2009 i'r Cynghorydd gyfrannu i drafodaethau yn y Panel Adolygu Dalgylch, ond gan fod natur y trafodaethau lleol wedi newid ers y dyddiau hynny, yr argymhellid diweddarau'r oddefeb honno i adlewyrchu'r sefyllfa bresennol.
- Bod cais presennol y Cynghorydd yn gofyn yn benodol am oddefeb i arwyddo deiseb yn galw am statws cymunedol i Ysgol newydd Gydol Oes y Berwyn ac i gasglu enwau arni.

Wrth ystyried y cais nodwyd mai cais i weithredu mewn capasiti fel aelod o'r Cyngor oedd gerbron, ble 'roedd Cod Ymddygiad Aelodau Cyngor Gwynedd yn weithredol. Nodwyd hefyd fod gwybodaeth am union natur y gweithredu yn brin yn y cais. 'Roedd y pwyllgor o'r farn y byddai trefnu deiseb i'w chyflwyno gan aelod o Gyngor Gwynedd i'r Cabinet yn gallu cynrychioli ymgais i ddylanwadu ar y penderfyniad oedd i'w wneud ynghylch yr ysgol.

'Roedd y pwyllgor yn cydnabod pwysigrwydd mewnbwn gan aelodau i drafodaethau lleol o'r math yma, ac wedi caniatáu goddefebau i'w galluogi i gymryd rhan mewn trafodaethau a chyfarfodydd lleol, er bod ganddynt fuddiant sy'n rhagfarnu. Serch hynny, 'roedd y pwyllgor o'r farn y byddai cyflwyno deiseb yn uniongyrchol i'r rhai oedd yn gwneud y penderfyniad yn y modd yma, yn mynd y tu hwnt i'r hyn yr oedd yn fodlon ei ganiatáu. Byddai hyder y cyhoedd yn y broses yn cael ei niweidio petai aelodau â buddiannau sy'n rhagfarnu yn cael y cyfle i geisio dylanwadu fel hyn.

'Roedd arwyddo deiseb yn fater y teimlai'r pwyllgor allai ddod o fewn yr un categori o ddylanwad, ond 'roedd o'r farn na fyddai arwyddo deiseb yn y cyd-destun yma yn debygol o niweidio ffydd y cyhoedd yn y broses.

PENDERFYNWYD

- (a) **Caniatáu'r cais am oddefeb i'r Cynghorydd Elwyn Edwards siarad, ond nid i bleidleisio, mewn cyfarfodydd dan nawdd y Cyngor ynglŷn ag ad-drefnu ysgolion yn nalgylch Ysgol y Berwyn, Y Bala sy'n cael eu cynnal yn yr ardal, ond na chaiff siarad, na bod yn bresennol na phleidleisio mewn cyfarfod o'r**

Cyngor, Cabinet nac unrhyw un o'i bwyllgorau a'i bod yn ofynnol iddo ddatgan yn glir ymhob cyfarfod y mae'n cymryd rhan ynddo ei fod wedi cael goddefeb, gan egluro union natur y cyfyngiadau arno, a bod hynny'n cael ei nodi yng nghofnodion y cyfryw gyfarfodydd.

- (b) Gwrthod goddefeb i'r Cynghorydd drefnu'r ddeiseb oherwydd bod y pwyllgor o'r farn y byddai trefnu deiseb i'w chyflwyno fel aelod o Gyngor Gwynedd i'r Cabinet yn gallu cynrychioli ymgais i ddylanwadu ar y penderfyniad oedd i'w wneud ynghylch yr ysgol ac y byddai hyder y cyhoedd yn y broses yn cael ei niweidio petai aelod â buddiant sy'n rhagfarnu yn cael y cyfle i geisio dylanwadu fel hyn.**
- (c) Caniatáu goddefeb i'r Cynghorydd arwyddo'r ddeiseb oherwydd bod y pwyllgor o'r farn na fyddai arwyddo deiseb yn y cyd-destun yma yn debygol o niweidio ffydd y cyhoedd yn y broses.**

Nododd y Swyddog Monitro y bwriadai gynnal trafodaeth gyda'r ddau gynghorydd ynglŷn â'u union hawliau yn sgil y penderfyniadau uchod.

4. AELODAETH Y PWYLLGOR SAFONAU YN DILYN ETHOLIADAU LLYWODRAETH LEOL 2017

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn gofyn am farn y pwyllgor ar y drefn arfaethedig ar gyfer penodi aelodau etholedig ac aelod pwyllgor cymunedol i'r Pwyllgor Safonau yn dilyn etholiadau Llywodraeth Leol 2017.

Nododd yr Uwch Gyfreithiwr y bwriadai ysgrifennu'n uniongyrchol at yr holl gynghorau cymuned a thref cyn yr etholiadau ym mis Mai, fel y gallent ystyried y mater yn eu cyfarfodydd cyntaf yn dilyn yr etholiad. Yn ogystal â hyn, 'roedd yn bwriadu tynnu sylw holl aelodau Cyngor Gwynedd at yr angen i benodi aelod pwyllgor cymunedol newydd ar y Pwyllgor Safonau gan ofyn iddynt fynd â'r neges yn ôl i'w cynghorau cymuned a thref.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r drefn arfaethedig.

5. FFORWM PWYLLGORAU SAFONAU GOGLEDD CYMRU

Cyflwynwyd – adroddiad y Swyddog Monitro yn manylu ar rôl, cylch gorchwyl a threfniadau Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru ac yn gofyn am farn yr aelodau ar ddatblygu'r fforwm.

Nododd y Swyddog Monitro fod cais i ymestyn y fforwm i gynnwys Pwyllgorau Safonau Cynghorau Powys a Cheredigion wedi cael derbynriad cadarnhaol gan y siroedd eraill yng Ngogledd Cymru.

Nododd y Cadeirydd bwysigrwydd sicrhau y dylai pob cyfarfod o'r fforwm fod i bwrpas a bod yna allbwn yn digwydd.

Atgoffwyd yr aelodau o'u hawl i gyfeirio unrhyw fater i'r fforwm am drafodaeth.

PENDERFYNWYD datgan bod y pwyllgor hwn yn gefnogol i'r cais i ymestyn Fforwm Pwyllgorau Safonau Gogledd Cymru i gynnwys Pwyllgorau Safonau Cynghorau Powys a Cheredigion.

6. COFRESTR BUDDIANNAU AELODAU

Cyflwynwyd, er gwybodaeth – adroddiad y Swyddog Monitro ar y gwaith paratoi ar gyfer cydymffurfio â'r gofyn i gyhoeddi'r Gofrestr Buddiannau yn electroneg, fel y bydd datganiadau pob aelod i'w gweld drwy eu tudalennau personol ar wefan y Cyngor.

Pwysleisiwyd pwysigrwydd sicrhau bod unrhyw aelod newydd ar y Cyngor ar ôl yr etholiadau ym mis Mai yn llwyr ymwybodol o'r drefn a nodwyd y byddai hynny'n rhan o'r sesiynau anwytho cyntaf ar y Cod Ymddygiad.

Nododd yr Uwch Gyfreithiwr fod y gwaith paratoi ar gyfer cyhoeddi'r gofrestr yn electroneg wedi amlygu'r angen i wella ffurf a chynnwys y ffurflenni hysbysiad o fuddiant personol.

Nodwyd, os yw hefyd yn ofynnol i gynghorau tref a chymuned gyhoeddi eu cofrestrau buddiannau yn electroneg, y dylai'r Swyddog Monitro eu hysbysu o hynny pan yn ysgrifennu atynt yn gwahodd enwebiadau ar y pwyllgor hwn.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

7. HONIADAU YN ERBYN AELODAU

Cyflwynwyd, er gwybodaeth – adroddiad y Swyddog Monitro ar gwynion ffurfiol yn erbyn aelodau.

PENDERFYNWYD nodi'r adroddiad.

Dechreuodd y cyfarfod am 11.00 y.b. a daeth i ben am 12.05 y.h.

CADEIRYDD